

เอกสารประกอบการเรียน

วิชา ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

โรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ ๑”

ครูณัฐวุฒิ สายันต์

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

บทละครเรื่องเหินแก่ลูก

ประวัติความเป็นมาและผู้แต่งบทละครเรื่องเหินแก่ลูก

บทละครเรื่องเหินแก่ลูกเป็นบทละครพูดขนาดสั้นที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นโดยใช้พระนามแฝงว่า ‘พระขรรค์เพชร’ หากเพื่อน ๆ ลองสังเกตงานพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ ก็จะพบว่าทรงมีพระนามแฝงหลายพระนามมาก และนามแฝงเหล่านี้จะมีไว้เพื่อจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน อย่างเช่น อิศวาทูที่เป็นนามแฝงสำหรับบทความเกี่ยวกับการเมือง และพระขรรค์เพชรที่เป็นนามแฝงสำหรับบทละคร โดยบทละครเหล่านี้มักสอดแทรกแนวคิดเพื่อชี้นำสังคม และทำหน้าที่เป็น ‘เครื่องอบรมจิตใจประชาชน’ เสมอ ๆ

สำหรับพล็อตเรื่อง รัชกาลที่ ๖ ทรง ‘คิดพล็อต’ บทละครเรื่องเหินแก่ลูกขึ้นเองทั้งหมด โดยหม่อมหลวงปิ่น มาลากุลสันนิษฐานว่า บทละครเรื่องเหินแก่ลูกนั้นเป็นบทละครพูดภาษาไทยเรื่องแรกที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นโดยมิได้ดัดแปลงมาจากเรื่องอื่นในภาษาอื่น เนื้อเรื่องและฉากของบทละครเรื่องเหินแก่ลูกจึงสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย แต่ก็มีกลิ่นอายความเป็นบทละครพูด ‘อย่างตะวันตก’ อย่างที่ทรงโปรด

บทละครเรื่องเหินแก่ลูกนั้นมีความยาวเพียงองค์เดียว (ตอนเดียว) มีฉากเดียว และมีปมเรื่องที่ไม่ซับซ้อน แต่ก็มีทศนุกสนานและให้ข้อคิดที่ดี และหลังจากเผยแพร่เป็นภาษาไทย บทละครเรื่องเหินแก่ลูกยังได้รับการแปลเป็นภาษาอื่น ๆ อีกกว่า ๑๓ ภาษา เช่น ภาษาเกาหลี จีน ญี่ปุ่น นอร์เวย์ ฝรั่งเศส มาเลเซีย รัสเซีย สเปน สิงหล (ภาษาที่ใช้ในประเทศศรีลังกา) อังกฤษ อาหรับ อินโดนีเซีย และภาษาฮินดี (ภาษาที่ใช้ในประเทศอินเดียตอนกลางและตอนเหนือ)

แนะนำตัวละครในบทละครเรื่องเห็นแก่ลูก

ด้วยความที่เป็นบทละครพูดเพียงองค์เดียว ตัวละครในบทละครเรื่องเห็นแก่ลูกจึงมีไม่มาก ดังนี้

นายล้ำ (ทิพเดชะ)

นายล้ำคือพ่อที่แท้จริงของแม่ล่อ ในอดีตนายล้ำเคยรับราชการมีราชทินนามว่า ‘ทิพเดชะ’ แต่เนื่องจากถูกจับได้ว่าทุจริตนายล้ำจึงต้องโทษจำคุก และเมื่อพ้นโทษก็ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ปัจจุบันนายล้ำจึงเป็นชายวัยกลางคน อายราว ๔๐ ปี หน้าตาทรุดโทรมและการแต่งกายซอมซ่อเนื่องจากติดสุราหนักและฐานะไม่ค่อยจะดีนัก

พระยาภักตินฤนาถ

พระยาภักตินฤนาถเป็นเกลอ (เพื่อน) เก่าของนายล้ำตั้งแต่สมัยที่รับราชการอยู่ด้วยกัน ปัจจุบันพระยาภักตินฤนาถก็ยังรับราชการอยู่และได้เป็นใหญ่เป็นโต นอกจากนี้พระยาภักตินฤนาถยังเป็น ‘พ่อบุญธรรม’ ของแม่ล่อ บุตรของนายล้ำอีกด้วย

แม่ล่อ

แม่ล่อเป็นหญิงสาวอายุ ๑๗ ปี มีกิริยามารยาทที่เพียบพร้อม เป็นบุตรของนายล้ำและแม่นวล แต่ นายล้ำทิ้งแม่ล่อไปตั้งแต่ ๒ ขวบและไม่เคยได้เลี้ยงดูแม่ล่อในฐานะพ่อเลย ปัจจุบันแม่ล่อกำลังจะแต่งงานกับนายทองคำ ลูกชายของเจ้าคุณรณชิตซึ่งเป็นเศรษฐี

อ้ายคำ

คนใช้ของบ้านพระยาภักตินฤนาถ เป็นคนซื่อสัตย์ รู้หน้าที่ และไม่ไว้ใจใครง่าย ๆ

เรื่องย่อบทละครเรื่องเห็นแก่ลูก

นายล้ำไปหาพระยาภักตินฤนาถที่บ้าน แต่ขณะนั้นพระยาภักตินฤนาถยังไม่กลับจากที่ทำงาน นายล้ำจึงได้เจอกับ ‘อ้ายคำ’ คนใช้ของบ้านพระยาภักตินฤนาถ นายล้ำตัดสินใจนั่งรอจนกว่าพระยาภักตินฤนาถจะกลับ อ้ายคำก็เฝ้านายล้ำอยู่ไม่ไปไหน เพราะการแต่งกายและลักษณะหน้าตาของนายล้ำนั้นดูไม่น่าไว้ใจ อ้ายคำก็กลัวว่าจะเป็นโจร

จนกระทั่งพระยาภักตินฤนาถกลับมาถึงบ้าน นายล้ำจึงกล่าวทักทายพระยาภักตินฤนาถ แต่ด้วยความที่ไม่ได้พบกันนานและนายล้ำก็เปลี่ยนไปมาก พระยาภักตินฤนาถจึงต้องใช้เวลาสักพักกว่าจะจำนายล้ำได้ จากนั้นทั้งสองจึงพูดคุยถามไถ่ความเป็นอยู่กันและกัน

นายล้ำเล่าถึงชีวิตของตนหลังจากออกจากคุกจนต้องหนีไปอยู่ที่เมืองพิษณุโลกเพราะไม่กล้าสู้หน้าใคร นายล้ำต้องการงานใหม่ที่สบายและได้ผลกำไรดี ในช่วงแรกนายล้ำพยายามหางานตำแหน่งเสมียนบาญชี (พนักงานบัญชี) แต่ก็ไม่มีใครรับ นายล้ำจึงหันไปทำการค้าขายฝิ่นกับเงินกิมและเงินเง็ก เกือบโดนจับแต่ก็รอดมาได้เพราะได้หมอลความ (ทนายความ) ฝีมือดีช่วยแก้ต่างให้

พระยาภักตินฤนาถจึงถามนายล้ำว่าที่มาหาถึงบ้านนั้นต้องการอะไร นายล้ำที่หมดหนทางทำกิน และได้ข่าวว่าแม่ล่อ ลูกสาวแท้ ๆ ของตนกำลังจะแต่งงานกับลูกเศรษฐี จึงตั้งใจมาหาแม่ล่อเพื่อเปิดเผยความจริงว่าตนเป็นพ่อและหวังให้แม่ล่อเลี้ยงดู แต่พระยาภักตินฤนาถก็ไม่เต็มใจให้นายล้ำพบกับแม่ล่อ เกิดการ

โต้เถียงกันขึ้นมาใหญ่โต นายล้าตัดพ้อว่าตนไม่ใช่ผู้เดียวที่เคยทำผิดพลาด พร้อมประชดว่าพระยาภักตินฤนาถไม่เคยติดคุก คงไม่เข้าใจความลำบากนี้ คนที่เคยมีประวัติไม่ดี ทำดีไปก็ไม่มีการสนใจ สู้ประพฤดิชั่วไปเลยยังจะดีเสียกว่า พร้อมบอกว่าอยากเห็นหน้าแม่ล่อ และต้องการมาช่วยงานแต่งงานที่จะถึงนี้ด้วย แต่พระยาภักตินฤนาถไม่ยอมให้แม่ล่อมาคบค้าสมาคมกับคนมีมลทินอย่างนายล้า พร้อมโต้กลับไปว่าแม่ล่อนั้นใช้ลูกของนายล้าจริง ๆ หรือ เพราะนายล้าเองก็ติดคุก ไม่ได้เลี้ยงดูแม่ล่อตั้งแต่ยังเล็ก แม่ล่อเองก็เคยเห็นนายล้าแค่ในรูปถ่าย และก่อนแม่นวล (เมียของนายล้า ซึ่งเป็นแม่ของแม่ล่อ) จะตาย แม่นวลก็ฝากฝังแม่ล่อไว้กับพระยาภักตินฤนาถ พระยาภักตินฤนาถเองก็รักและเลี้ยงดูแม่ล่อเหมือนลูกแท้ ๆ มาตลอด และบอกว่าพ่อที่แท้จริงของแม่ล่อนั้นเสียชีวิตไปแล้ว นายล้ารู้ตัวว่าตนบกพร่องในหน้าที่ของพ่อจึงอยากจะขอโอกาสอีกครั้ง แต่พระยาภักตินฤนาถก็เห็นว่าสายไปเสียแล้ว และรู้ทันว่านายล้าต้องการเงิน พระยาภักตินฤนาถจึงเสนอเงินให้นายล้าพร้อมขอให้กลับไปเสีย แต่นายล้าก็ไม่ยอมเพราะเห็นว่าเงินนี้ใช้เดี่ยวเดียวก็หมด ไม่ยั่งยืนเท่าการอยู่ให้แม่ล่อเลี้ยงดูปู่เสีย พระยาภักตินฤนาถจึงเริ่มโกรธจึงไล่นายล้าให้ออกจากบ้านไปซะ ยิ่งนายล้าหัวเราะเยาะก็ยิ่งยั่วให้พระยาภักตินฤนาถโมโหจนหยิบแส้มาไล่ฟาดนายล้า

ขณะที่เหตุการณ์กำลังวุ่นวาย แม่ล่อก็กลับมาถึงบ้านพอดี เมื่อเห็นคนแปลกหน้าอยู่ในบ้าน แม่ล่อจึงถามพระยาภักตินฤนาถว่านายล้าเป็นใคร พระยาภักตินฤนาถจึงตอบว่านายล้าเป็นเพื่อนเก่า เคยเห็นแม่ล่อตั้งแต่ยังเล็ก ๆ และรู้จักแม่นวลเป็นอย่างดี เมื่อได้ยินดังนั้นแม่ล่อจึงสอบถามนายล้าว่ารู้จักพ่อของตนที่ตายไปแล้วบ้างไหม พ่อของตนมีนิสัยใจคออย่างไร เพราะตนเองเคยเห็นพ่อแต่ในรูปถ่าย และมั่นใจว่าพ่อของตนจะต้องเป็นคนดีแน่นอน หากใครบอกว่าพ่อของตนเป็นคนไม่ดีนั้นก็คงไม่เชื่อเด็ดขาด

นายล้าได้ยินดังนั้นก็รู้สึกละอายใจและไม่อยากลบภาพพ่อในอุดมคติที่แม่ล่อคิดไว้ จึงลุ่มเลิกความตั้งใจที่จะเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงกับแม่ล่อ เพื่ออนาคตที่ดีของแม่ล่อ นายล้าคิดว่าตนควรเดินออกจากชีวิตของลูกไปคงจะดีกว่า ดังนั้นเมื่อแม่ล่อชวนนายล้ามารดน้ำสังข์ในงานแต่งงานของตน นายล้าจึงปฏิเสธว่าต้องไปทำธุระที่พิษณุโลก แต่ได้ฝากแหวนของแม่นวลไว้เพื่อเป็นของขวัญในวันแต่งงานของแม่ล่อ และกำชับกับพระยาภักตินฤนาถว่าอย่าบอกความจริงกับแม่ล่อเป็นอันขาดว่าตนเป็นพ่อ และด้วยความปรารถนาดีต่อเพื่อนเก่า ก่อนจากกัน พระยาภักตินฤนาถจึงมอบเงินให้นายล้าไปตั้งตัวใหม่ พร้อมมอบรูปของแม่ล่อไว้ให้นายล้าดูต่างหน้า

วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครในบทละครเรื่องเห็นแก่ลูก

ตัวละครทุกตัวในบทละครเรื่องเห็นแก่ลูกนั้นมี ‘คาแรกเตอร์’ ที่ชัดเจน การวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครจึงทำให้เห็นความเป็นเหตุเป็นผลในการกระทำต่าง ๆ ของตัวละครในเรื่องได้เป็นอย่างดี ลักษณะนิสัยที่โดดเด่นของตัวละครในเรื่องมีดังนี้

นายล้ำ (ทิพเดชะ)

๑. ความเห็นแก่ตัว ทั้งตอนค้าฝิ่นที่โยนความผิดให้จินกิมจิ้นเจ็ก และเมื่อหมดทางหากินก็หวังจะมีชีวิตที่สุขสบายด้วยการให้แม่ล่อเลี้ยงดู

๒. ความเสียสละเพื่อลูก แม้จะไม่ได้เลี้ยงดูแม่ล่อมาตั้งแต่เด็ก แต่นายล้ำก็ยังมีความรู้สึก ‘เห็นแก่ลูก’ อยู่ เพราะเมื่อสำนึกได้ นายล้ำก็ยอมเสียสละและทิ้งหนทางสบายเพื่อให้ลูกได้มีอนาคตที่ดี

๓. รักความสบาย นายล้ำรักความสบาย ชอบทางลัด และเลือกทำงานที่ได้เงินเร็วทั้งการทุจริตและการค้าฝิ่น และเมื่อหมดหนทางทำมาหากิน นายล้ำก็ยังหวังว่าแม่ล่อจะเลี้ยงดูตน

๔. ฉลาดแกมโกง ความรักสบายของนายล้ำทำให้เลือกทำงานไม่สุจริต และเมื่อตอนค้าฝิ่นก็เกือบจะโดนจับได้ แต่นายล้ำก็รอดมาได้ด้วยความฉลาดแกมโกง โยนความผิดให้จินกิมจิ้นเจ็กจนตัวเองพ้นผิดไปได้

พระยาภักตินฤนาถ

๑. มีความเมตตากรุณา

พระยาภักตินฤนาถมีความเมตตากรุณา และเป็นผู้ให้โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน จะเห็นได้จากความเมตตาที่เลี้ยงแม่ล่อจนเติบโตใหญ่ รวมถึงความเมตตาที่มีต่อนายล้ำ ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนให้เพื่อนเก่าได้โอกาสตั้งตัวใหม่

๒. มีจิตวิญญานของความเป็นพ่อและปรารถนาจะให้แม่ล่อมีอนาคตที่ดี

๓. เป็นคนที่มีวาจาสัตย์ เมื่อรับปากแม่ล่อไว้ว่าจะเลี้ยงแม่ล่อให้ดี ก็ทำได้ตามที่รับปาก

แม่ล่อ

๑. มีกิริยามารยาทงดงาม รู้จักกาลเทศะ สะท้อนถึงการเลี้ยงดูของพระยาภักตินฤนาถที่ใส่ใจและอบรมสั่งสอนบุตรเป็นอย่างดี

๒. เป็นคนมองโลกในแง่ดี แม้จะไม่รู้จักนิสัยใจคอของพ่อที่แท้จริง แต่แม่ล่อก็คิดว่าพ่อของตนเป็นคนดีไว้ก่อน

๓. พูดจาสุภาพอ่อนหวาน เคารพผู้หลักผู้ใหญ่

ข้อคิดจากบทละครเรื่องเห็นแก่ลูก

นอกจากเรื่องราวจะสนุกเข้มข้นชวนติดตาม บทละครเรื่องเห็นแก่ลูกยังแฝงข้อคิดไว้มากมาย เช่น

๑. บุพการีพร้อมจะเสียสละเพื่อลูก ทั้งนายล้ำที่แม้จะทำหน้าที่ของพ่อไม่สมบูรณ์ และไม่ได้เลี้ยงดูแม่ล่อจนเติบโตใหญ่ แต่นายล้ำก็รักลูกมาก จึงเลือกเสียสละเดินออกมาจากชีวิตของแม่ล่อเพื่อให้ลูกสาวของตนมีอนาคตที่สดใส

๒. ไม่มีความรักใดยิ่งใหญ่เท่าความรักที่บุพการีมีต่อบุตร ทั้งนายล้าที่เป็นพ่อที่แท้จริงและพระยาภักตินฤนาถที่เป็นพ่อบุญธรรม ต่างก็ปรารถนาดีต่อแม่ล่อและอยากให้แม่ล่อมีอนาคตที่สดใส

๓. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทั้งพระยาภักดีที่รับปากแม่จนล่อไว้ว่าจะดูแลแม่ล่อ จึงเลี้ยงแม่ล่ออย่างดีประหนึ่งลูกแท้ ๆ และอ้ายคำที่ปฏิบัติหน้าที่ของคนใช้เป็นอย่างดี นิ่งเฝ้านายล้าตลอดไม่ยอมลุกไปไหน ก็ถือว่าเป็นการรับผิดชอบต่อหน้าที่เช่นเดียวกัน

๔. ความซื่อสัตย์สุจริตทำให้ชีวิตเจริญรุ่งเรือง ส่วนความโลภมากและการทุจริตจะทำให้ชีวิตเจอแต่ความยากลำบาก เหมือนกับพระยาภักตินฤนาถที่ตั้งใจรับราชการอย่างสุจริตจนได้เป็นใหญ่เป็นโตในหน้าที่การงาน กลับกันกับนายล้าที่ทุจริตจนต้องโทษอยู่หลายปี และเมื่อพ้นโทษและอยากเริ่มต้นใหม่ก็พบแต่เรื่องที่ยากลำบาก

๕. การให้โอกาสต่อผู้ที่สำนึกผิด ในท้ายที่สุด เมื่อนายล้าสำนึกผิดจริง ๆ พระยาภักตินฤนาถก็ให้โอกาสและสนับสนุนให้นายล้าได้ตั้งตัวใหม่อีกครั้ง

รู้หรือไม่ ? : คำศัพท์น่ารู้และคำทับศัพท์ในบทละครเรื่องเห็นแก่ลูก

นอกจากรูปแบบของบทละครพูดที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก คำศัพท์ในบทละครเรื่องเห็นแก่ลูกก็มีคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ เช่นกัน อย่างเช่นคำว่าออฟฟิศ (Office) ที่หมายถึงสำนักงาน ก็ปรากฏให้เห็นในบทละครเรื่องเห็นแก่ลูก

จากเรื่องราวทั้งหมดเราจึงเข้าใจได้ว่า ‘เห็นแก่ลูก’ นั้นหมายถึงความปรารถนาดีของบุพการีที่มีต่อบุตร ทั้งนายล้าที่เป็นพ่อผู้ให้กำเนิดแต่ไม่ได้เลี้ยงดูแม่ล่อ และพระยาภักตินฤนาถที่คอยเลี้ยงดูแม่ล่อไม่ต่างจากลูกแท้ ๆ ถึงจะแตกต่างกัน แต่พ่อทั้งสองคนก็รักและปรารถนาดีต่อลูกไม่แพ้กันเลย และนอกจากบทละครเรื่องเห็นแก่ลูก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ยังมีวรรณคดีสนุก ๆ อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็น พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร บทพากย์เอราวัณ และ อิศรญาณภักษ์ต อย่าลืมไปตามอ่านกันให้ครบนะ

ขอบคุณข้อมูลจาก: ธีรศักดิ์ จิระตราชู (ครูหนึ่ง)